

Комунікації і форми їх представлення, на сьогодні постійно вдосконалюються за рахунок новітніх технологій.

### Список використаних джерел

1. Архангельський С. І. Навчальний процес у вищій школі, його закономірні основи і методи : навч.-метод. посіб. / С. І. Архангельський. – Москва : Вища школа, 1980. – 368 с.
2. Андреев В. І. Педагогіка: Навчальний курс для творчого саморозвитку / В. І. Андреев. – 2-е вид. – Казань : Центр інноваційних технологій, 2000. – 608 с.
3. Бабанський Ю. К. Рациональна організація навчальної діяльності / Ю. К. Бабанський. – Москва : Знання, 1981. – 96 с.
4. Катровській А. П. Формування та розвиток територіальної структури вищої освіти Росії / А. П. Катровській. – Москва : Міжнародні відносини, 2003. – 205 с.
5. Красноженова Г. Ф. Вища школа Росії. Проблеми збереження інтелектуального потенціалу / Г. Ф. Красноженова. – електрон. текстові дані. – Москва : Думка, 1998. – 262 с.
6. Теорія і практика дистанційного навчання [Текст] / за ред. Є. С. Полат. – Москва : Видавничий центр «Академія», 2002. – 404 с.
7. Жевакіна Н. В. З історії дистанційної освіти / Н. В. Жевакіна // Вісн. Львів. нац. ун-ту імені Івана Франка. – 2003. – № 17. – С. 135–141.

## ТОРГОВЕЛЬНА ДОКУМЕНТАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВ СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ

*М. Ю. Татаренко, студентка групи ДІД-71м, спеціальність «Документознавство та інформаційна діяльність»*

*В. О. Ольховський, к. т. н., доцент, професор кафедри документознавства та інформаційної діяльності в економічних системах – науковий керівник  
Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»*

Проблема формування торговельної документації та інформаційно-аналітичної бази для прийняття управлінських рішень як на рівні торговельного підприємства, так і на всіх рівнях системи споживчої кооперації України, потребує вирішення низки питань з формування відповідних оптимізаційних мір по управлінню торговельними документами. Причому виникає завдання дослідження основних етапів становлення та розвитку торговельної документації, формування інформаційного забезпечення

для ведення документних потоків та прийняття рішень для оптимізації роботи торговельних підприємств споживчої кооперації України [1–3].

Документування – це діяльність підприємства, яка охоплює питання документування і організації роботи з документами в процесі здійснення управлінських дій. Основними елементами документації підприємства є письмові документи і документування, а саме створення документів.

Головним завданням документування є забезпечення швидкої і ефективної роботи підприємства, установи чи організації в цьому напрямку.

Дослідженням документу та процесом документування займаються багато вчених, зокрема, М. М. Березина, А. Н. Діденко, Т. І. Киселева, Т. В. Кузнецова, Л. І. Скібицька, Л. В. Павлюк, В. Рудюк, О. В. Шпортюк та багато інших [4–7].

Мета дослідження полягає у розробці теоретичних положень та методичних рекомендацій щодо організації ведення торговельної документації на підприємствах системи споживчої кооперації, економічного оцінювання з позицій ефективності управління документними потоками.

В умовах гострої конкуренції торговельні підприємства повинні постійно дбати про підвищення ефективності діяльності, вдосконалювати механізм управління витратами та ведення торговельної документації, впроваджувати дієві заходи їх оптимізації.

Особливо нагальними є проблеми ведення та управління, оптимізація торговельної документації на підприємствах системи споживчої кооперації.

Метою діяльності торговельних підприємств, є отримання прибутку, що визначається як різниця між доходами від певної діяльності та витратами на її здійснення. Тому товарні відносини здійснюються на основі договорів, а доходи відображаються у фінансовій звітності згідно з принципів нарахування та відповідності доходів та витрат. Облік діяльності торговельного підприємства здійснюється за такими напрямками: кількісний і вартісний облік товарів; облік надходження та вибуття товарів на підприємстві та розрахунків з постачальниками; облік наявності товарів та руху на складах; облік доходів та витрат торговельного підприємства; порядок формування та облік фінансових результатів торговельного підприємства. Всі ці напрями і

види діяльності повинні бути чітко регламентовані та документовані, тому є важливим правильне ведення торгівельної документації та її організація руху. Усі документи повинні оформлятися відповідно до Закону України «Про мови в Україні», тобто поряд з надписами на українській мові можуть даватися надписи на інших мовах. Всі інші торгівельні операції регулюється Правилами продажу продовольчих товарів, які затверджені наказом Міністерства зовнішньо-економічної діяльності від 28.12.94 № 237.

Торгівля різними видами продовольчих товарів має свої особливості. Так, для більшості продовольчих товарів встановлюється термін придатності для реалізації, що позначається в спеціальній відомості та на товарі.

Важливим елементом торгівельної документації є документування торгівельних витрат. У складі системи контролю торговельних витрат у споживчій кооперації слід виділити такі елементи: підконтрольні об'єкти (торговельні витрати та/або інформація про них у системі обліку); підконтрольні суб'єкти (юридичні й фізичні особи, що обліковують і контролюють торговельні витрати або беруть участь у їх формуванні); суб'єкти контролю, що здійснюють контрольні дії (тобто операції порівняння реальних торговельних витрат та інформації про них в обліку з певними нормами для знаходження відхилень та їх коригування); зворотний зв'язок (заходи з регулювання) між суб'єктами контролю торговельних витрат і підконтрольними об'єктами та суб'єктами.

Ринкові умови господарювання підприємств споживчої кооперації обумовили зміну підходів до розуміння змісту й сутності торговельної документації, яка безпосередньо впливає на ефективність їх діяльності. Розкриття економічної сутності торговельної документації ґрунтується на формулюванні основних складових торговельного процесу з урахуванням альтернативності застосування економічних ресурсів у господарській діяльності та їх взаємозв'язку з витратами торговельного підприємства, виокремленні витрат обігу і витрат на товарозабезпечення, аналізі визначень торговельних витрат у різних економічних науках та встановленні моментів їх визнання в економічній теорії, бухгалтерському обліку і для цілей оподаткування. Ефективне управління торговельною документацією підприємств споживчої кооперації неможливе без удосконалення їх класи-

фікації з урахуванням різноманітних потреб планування, обліку, аналізу й контролю торгівлі.

Отже, в процесі дослідження рекомендовано підвищити ефективність економічних відносин підприємств і організацій роздрібної торгівлі споживчої кооперації та використовувати спеціалізоване програмне забезпечення для ефективного ведення торговельної документації.

### **Список використаних джерел**

1. Березина М. М. Сучасне діловодство / М. М. Березина, Л. Лисенко, Е. П. Воронцова. – Вид-во Пітер, 2008. – 224 с.
2. Бобильова М. П. Ефективний документообіг: від традиційного до електронного / М. П. Бобильова. – Вид-во МЭИ, 2004. – 172 с.
3. Гарасим П. М. Первинний та аналітичний облік на підприємстві / Гарасим П. М., Журавель Г. П., Бруханський Р. Ф. – Тернопіль : Астон, 2005 – 464 с.
4. Золотухін О. О. Особливості обліку транспортно-заготівельних витрат / О. О. Золотухін // Дебет-кредит. – 2006. – № 25. – С. 20–25.
5. Палеха Ю. І. Управлінське документування : навч. посіб. : у 2-х частинах. Організація кадрового діловодства / Ю. І. Палеха. – Київ : 2002. – 230 с.
6. Пішеніна Т. І. Інформаційне забезпечення управління та реферування / Т. І. Пішеніна, О. Ф. Шаповал. – Київ : Університет «Україна», 2007. – 278 с.
7. Поберезька Г. Г. Організація справочинства та редагування документів : навч. посіб. / Г. Г. Поберезька. – Київ : Університет «Україна», 2008. – 203 с.
8. Шаповал О. А. Пересортиця: порядок проведення і документальне оформлення / О. А. Шаповал // Бухгалтерія. – 2006. – № 46 (721). – С. 42–46.

## **«ЕКОНОМІЧНА КІБЕРНЕТИКА»**

### **ІМІТАЦІЙНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТУРИСТИЧНОГО ОБ'ЄКТУ**

**Х. В. Лип'яніна**, викладач кафедри економічної кібернетики та інформатики  
Тернопільський національний економічний університет

Туризм є пріоритетною галуззю в Україні, про що свідчить схвалення Концепції Державної цільової програми розвитку